Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2026/27:AU1y

Kommissionens arbetsprogram 2027

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har gett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram 2027, Europeiska unionen – Att stå upp för varandra (COM(2026) 710), i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet yttrar sig över arbetsprogrammet dels i de delar det avser ett initiativ till en rekommendation till medlemsstaterna om att förbjuda omvändelseförsök och om bilagan över prioriterade befintliga förslag där direktivförslaget om likabehandling (antidiskrimineringsdirektivet) inte finns med, dels i den del det avser åtgärder inom ramen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Utskottet föreslår att utrikesutskottet i sin granskning bör välkomna den aviserade rekommendationen till medlemsstaterna att förbjuda omvändelseförsök och lyfta fram vikten av att prioritera antidiskrimineringsdirektivet. Utrikesutskottet bör vidare i sin granskning lyfta fram att åtgärder inom ramen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter måste utformas med respekt för medlemsstaternas befogenheter och nationella arbetsmarknadsmodeller.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2027

Bakgrund

Kommissionens arbetsprogram 2027 har sju övergripande mål, varav ett benämns Skydda vår demokrati och upprätthålla våra värden. Kopplat till detta mål anger kommissionen att den avser att följa upp det europeiska medborgarinitiativet mot omvändelseförsök genom en rekommendation i vilken alla medlemsländer uppmanas att införa ett förbud mot omvändelseförsök.

Ett andra mål benämns Att stödja människor och stärka våra samhällen och vår sociala modell. Kopplat till detta mål anger kommissionen att den avser att värna de centrala principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter genom att föreslå åtgärder för att skydda EU:s unika sociala marknadsekonomiska modell.

I en bilaga till arbetsprogrammet listar kommissionen också befintliga förslag som den kommer att prioritera under 2027.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inleda med att slå fast att alla inom EU ska ha rätt att vara den de är och älska den de vill, utan rädsla för hat, hot eller diskriminering. Många hbtqi-personer lever inte öppet, och alltför många utsätts fortfarande för diskriminering, hatbrott och hedersrelaterat förtryck. Diskriminering påverkar inte bara de individer som drabbas utan undergräver också tilliten och de demokratiska värden som EU vilar på.

Mot den bakgrunden välkomnar utskottet att kommissionen i sitt arbetsprogram för 2027 aviserar en rekommendation där medlemsstaterna uppmanas att förbjuda omvändelseförsök. Att motverka och förhindra påverkan i omvändelsesyfte är en viktig värderingsfråga som behöver synliggöras inom EU-samarbetet. Utskottet noterar i sammanhanget att Sverige nyligen infört lagstiftning som förbjuder upprepade kränkningar, hot och kontrollbeteenden i syfte att omvända någons sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck och att sådana gärningar kan leda till straff. Det är utskottets förhoppning att fler medlemsstater inom EU följer efter och inför liknande lagstiftning. En rekommendation från kommissionen kan vara ett viktigt steg i den riktningen.

Utskottet vill i sammanhanget betona vikten av att förhandlingsarbetet i fråga om direktivförslaget om likabehandling (antidiskrimineringsdirektivet) som presenterades redan 2008 drivs på så att ett direktiv kan komma på plats. Antidiskrimineringsdirektivet syftar till att stärka skyddet mot diskriminering i hela EU, och utskottet beklagar att förslaget inte finns med bland prioriterade befintliga förslag i kommissionens arbetsprogram för 2027. Utskottet vill

framhålla vikten av att alla inblandade aktörer, däribland kommissionen, prioriterar detta direktivförslag så att ett direktiv kan antas och medlemsstaterna kan genomföra det så skyndsamt som möjligt.

Utskottet noterar vidare att kommissionen i sitt arbetsprogram för 2027 aviserar nya initiativ inom ramen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Utskottet vill i detta sammanhang understryka vikten av att EU:s arbete på det social- och arbetsmarknadspolitiska området bedrivs med respekt för medlemsstaternas befogenheter och nationella arbetsmarknadsmodeller. Den svenska arbetsmarknadsmodellen, där arbetsmarknadens parter har ett långtgående ansvar för att reglera löner och andra anställningsvillkor genom kollektivavtal, har tjänat Sverige väl och behöver värnas. EU-initiativ får inte undergräva arbetsmarknadens parters självständighet eller deras möjligheter att träffa kollektivavtal.

Utskottet vill därför framhålla vikten av att respektera subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna vid utformningen av kommande initiativ. EU bör inte reglera frågor som bäst hanteras på nationell nivå eller av arbetsmarknadens parter. Eftersom arbetsprogrammet är övergripande och de aviserade initiativen ännu inte har konkretiserats är det i nuläget inte möjligt att fullt ut bedöma deras konsekvenser för den svenska arbetsmarknaden. Utskottet förutsätter att kommande förslag utarbetas med utgångspunkt i dessa principer.

Utskottet anser sammanfattningsvis att utrikesutskottet i sin granskning av kommissionens arbetsprogram för 2027 bör välkomna den aviserade rekommendationen till medlemsstaterna att förbjuda omvändelseförsök och lyfta fram vikten av att prioritera antidiskrimineringsdirektivet. Utrikesutskottet bör vidare i sin granskning lyfta fram att åtgärder inom ramen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter måste utformas med respekt för medlemsstaternas befogenheter och nationella arbetsmarknadsmodeller.

Stockholm den 24 november 2026

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Ardalan Shekarabi

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ardalan Shekarabi (S), Magnus Persson (SD), Oliver Rosengren (M), Adrian Magnusson (S), Sofia Amloh (S), Merit Frost Lindberg (M), Ciczie Weidby (V), Sara Gille (SD), Martina Johansson (C), Leif Gripestam (M), Bassem Nasr (MP), Veronica Kerr (KD), Jonathan Svensson (S), Martin Westmont (SD), Katarina Berggren (S), Anna Lasses (C) och Camilla Mårtensen (L).

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2026